

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 P 160352 17 Rev
Sarajevo, 06.02.2018. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Tife Potogija, kao predsjednice vijeća, Jasne Mujanović i dr. Senada Mulabdića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.V. iz S..., H.V. iz S... i mldb. I.V., koju zastupaju zakonski zastupnici roditelji M.V. i H.V., a koje zastupaju punomoćnici Udruženje ..., protiv tužene P.B. g. S..., koju zastupa punomoćnik B.Lj.A., advokat iz S., radi utvrđenja diskriminacije i naknade nematerijalne štete, v.sp. 7.500,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 160352 12 Gž od 17.02.2017. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 06.02.2018. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 160 98 P od 05.12.2011. godine, stavom prvim izreke odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim su predlagali da sud utvrdi da je tužena izvršila diskriminaciju i povrijedila pravo na jednako postupanje u pristupu pravu na obrazovanje prema mldb. treće tužiteljici na osnovu toga što je treće tužiteljica dijete sa posebnim potrebama, na način da su istoj onemogućili da polaže prijemni ispit i pohađa P.B.g.

Stavom drugim izreke odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim su predlagali da sud utvrdi da je tužena izvršila diskriminaciju i povrijedila pravo na jednako postupanje prema prvo tužiteljici i drugo tužitelju na osnovu toga što su roditelji djeteta sa posebnim potrebama, na način da je tužena istim prekršila pravo na odabir škole svom djetetu u skladu sa njihovim uvjerenjima o najboljem interesu djeteta.

Stavom trećim izreke odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja za isplatu naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede ličnosti u iznosu od po ... KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana 16.09.2010. godine, pa do isplate.

Stavom četvrtim izreke tužitelji su obavezani da tuženoj naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 936,00 KM.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 160352 12 Gž od 17.02.2017. godine, žalbe tužitelja su odbijene kao neosnovane i prvostepena presuda potvrđena. Istom presudom odbijen je zahtjev tužene za naknadu troškova žalbenog postupka.

Protiv drugostepene presude tužitelji su blagovremeno izjavili reviziju zbog pogrešne primjene materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka, s prijedlogom da ovaj sud usvoji reviziju, preinači drugostepenu presudu na način da u cijelosti usvoji tužbeni zahtjev tužitelja ili da pobijanu presudu ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U podnesenom odgovoru na reviziju tužena je osporila sve revizijske navode i predložila da se revizija odbije kao neosnovana, a tužitelji obavežu da joj naknade troškove sastava odgovora na reviziju sa PDV u ukupnom iznosu od 685,80 KM.

Revizijski sud je ispitao pobijanu presudu kao i pravilnost postupka koji je prethodno njenom donošenju, sve u skladu sa odredbom člana 241. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP), koji se u ovom predmetu primjenjuje na osnovu odredbe člana 106. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku² i odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Revizija nije osnovana.

Neosnovano revidenti prigovaraju da je drugostepena presuda zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 8. ZPP. Suprotno revizijskim tvrdnjama, prvostepeni sud je izvedene dokaze, pa i iskaze svjedoka Z.T., M.S., kao i izjavu svjedoka B.B., cijenio u skladu sa odredbom člana 8. ZPP, i na osnovu slobodne ocjene izvedenih dokaza utvrdio pravno-relevantne činjenice u ovoj pravnoj stvari, kako je to pravilno zaključio i drugostepeni sud (strana četvrta, peta i šesta drugostepene odluke).

Stečeno uvjerenje o postojanju odnosno nepostojanju odlučnih činjenica prvostepeni sud je opravdao logičnim i uvjerljivim razlozima, pa ne stoji tvrdnja revidenata o arbitrarnoj i proizvoljnoj ocjeni dokaza. Slobodnoj ocjeni dokaza od strane suda revidenti ne mogu s uspjehom suprotstaviti svoju ocjenu tih dokaza, koja u konkretnom slučaju uključuje i prigovore činjenične prirode koji u revizijskom postupku nisu relevantni (član 240. stav 2. ZPP) pa ih ovaj sud kao takve nije posebno ni obrazlagao.

Po ocjeni ovoga suda, pobijana presuda je jasna i razumljiva, logična i utemeljena na sadržaju isprava i zapisnika u spisu, tako da ne sadrži nedostatke zbog kojih se ne bi mogla ispitati. Obrazloženje drugostepene presude po svom sadržaju odgovara zahtjevu koji je u tom pogledu postavljen odredbom člana 191. stav 4. ZPP. Neosnovan je i prigovor povrede odredaba parničnog postupka kroz navode revizije da je drugostepeni sud propustio cijeliti sve žalbene prigovore, što ukazuje na povredu člana 231. ZPP. Drugostepeni sud je u obrazloženju svoje odluke ocijenio sve odlučne navode iz žalbe, pravilno primjenjujući odredbu člana 231. ZPP, pa ne stoji prigovor da je pobijana

¹ Službene novine F BiH broj 53/03, 73/05 i 19/06

² Službene novine F BiH broj 98/15

presuda zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 191. stav 4. ZPP, i članom 231 istog zakona.

Nije ostvaren ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za utvrđenje diskriminacije-povrede prava na jednako postupanje u pristupu prava na obrazovanje mlđb. tužiteljice, kao djeteta sa posebnim potrebama, prava tužitelja kao roditelja djeteta sa posebnim potrebama u pravu na odabir škole, i naknada nematerijalne štete, kojeg zasnivaju na tvrdnji da je tužena odbila prijem dokumentacije za upis i polaganje prijemnog ispita za mlđb. treće tužiteljicu, uskraćujući joj pravo na upis –obrazovanje zato što je dijete sa posebnim potrebama.

Relevantna činjenična utvrđenja prvostepenog suda, koja je kao pravilna i potpuna prihvatio i drugostepeni sud, mogu se rezimirati na slijedeći način: da je treće tužiteljica mlđb. I.V. dijete sa posebnim potrebama, da je ista godine, završila 8.razred osnovne škole „G.I“, S., sa odličnim uspjehom, da je nakon završetka osnovne škole imala namjeru da nastavi obrazovanje u srednjoj školi, P.B. g., da je P.B. g. (tužena) u vezi sa objavljenim Konkursom za upis učenika u prvi razred srednje školske od godine, izdala istog dana zainteresovanim kandidatima za upis Obavještenje, da je u istom navela da se prijem dokumenata za upis vrši od ... do godine, koje dokumente prijavljeni kandidati trebaju predati za upis, da prijavljeni kandidati sa odličnim uspjehom trebaju polagati prijemni ispit iz određene grupe predmeta s oznakom koji su to predmeti, da se uz ostalu dokumentaciju podnosi i aplikacija-pismeni zahtjev roditelja za upis, da je prvotuziteljica M.V., majka mlđb. I. zbog namjere upisa kćerke u P.B. g., u prisustvu mlđb. I. dana, ... godine, obavila razgovor sa pedagogom i sekretarom g., da je pedagog škole prilikom obavljenog razgovora u prostorijama tužene obavjestio prvotuziteljicu da nema prepreka za upis mlđb. I. u g., i predao prvo tužiteljici zahtjev -aplikaciju za upis mlđb. I. u P.B. g., da je prvo tužiteljica majka mlđb. I., prilikom dolaska u g. ... godine, imala svu potrebnu dokumentaciju za upis mlđb. I., da je iz razgovora sa pedagogom i sekretarom gimnazije, zaključila da joj tužena neće primiti dokumentaciju mlđb. I. za upis i polaganje prijemnog ispita jer se radi o djetetu sa posebnim potrebama, da nije ni pokušala predati dokumentaciju za upis mlđb. I. u gimnaziju, tom prilikom neposredno niti putem pošte, da tužena nije zabranila predaju potrebne dokumentacije za upis, niti je odbila prijem dokumentacije-aplikacije za upis mlđb. I. u P.B. g. kao djeteta sa posebnim potrebama.

Suprotno prigovoru revidenata, u iznesenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji pravilno su nižestepeni sudovi u konkretnom slučaju interpretirali i primijenili odredbe člana 2. stav 1., i člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije³ (dalje: ZZD) kada su odbili tužbeni zahtjev nalazeći da tužitelji nisu u skladu sa članom 15. stav 1. u vezi sa članom 2. stav 1. i 2. ZZD, učinili vjerovatnim da je do diskriminacije došlo, da su tužitelji bili različito tretirani od ostalih potencijalnih kandidata za upis u srednju školu, a koji su se nalazili u istoj ili sličnoj situaciji, niti su tokom postupka ukazali na temelju koje zabranjene osnove su eventualno bili različito tretirani.

³ Službeni Glasnik BiH broj 59/09

Prema usvojenom tekstu diskriminacije, za postojanje diskriminacije neophodno je utvrditi različito tretiranje nekog lica ili grupe lica, prema zabranjenim osnovama iz člana 2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije, u odnosu na lice ili grupu koje se nalazi u sličnoj ili podudarnoj situaciji i kojima je uživanje spornog prava omogućeno, te da takav različit tretman nema legitiman cilj, odnosno da nedostaje proporcionalnosti između željenog cilja i upotrijebljenih sredstava. Diskriminacija u suštini znači pravljenje razlike, odnosno nejednak tretman koji dolazi od strane fizičkog ili pravnog lica.

Mjera utvrđenosti postojanja ili nepostojanja navedenih činjenica u antidiskriminacijskim parnicama, shodno odredbi člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije, raspoređena je tako da je na podnosiocu tužbe teret da sa stepenom pretežne vjerovatnoće dokaže činjenice na osnovu kojih bi sud mogao zaključiti da ga je tuženi nejednako tretirao na nekoj zabranjenoj osnovi. Tada se teret dokazivanja prebacuje na tuženu stranu, koja je sa stepenom sigurnosti dužna uvjeriti sud da se različit tretman nije dogodio (ili nije dogodio na zabranjenoj osnovi), odnosno da različit tretman ima legitiman cilj i da postoji proporcionalnost između preduzete radnje i posljedice.

Pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da revidenti tokom postupka nisu iznijeli i dokazali dovoljno činjenica na kojima se sa pretežnom vjerovatnoćom mogao utemeljiti zaključak o postojanju diskriminacije. Standard vjerovatnosti koje je tužitelj dužan dokazati podrazumijeva dokazanost činjenice da je došlo do njegovog stavljanja u nepovoljniji položaj, te da bi bilo moguće da je do toga došlo zbog direktne ili indirektno diskriminacije iz bilo kog razloga.

Pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da revidenti tokom postupka nisu iznijeli i dokazali dovoljno činjenica na kojima se sa pretežnom vjerovatnoćom mogao utemeljiti zaključak o postojanju diskriminacije.

Prije svega, revidenti vjerovatnost diskriminacije temelje samo na izjavi prvotuziteljice da je iz razgovora sa pedagogom gimnazije obavljenog dana ... godine, zaključila da joj tužena neće i da ne želi primiti dokumentaciju-aplikaciju za upis mlmb. treće tužiteljice kao lica s posebnim potrebama, pa su revidenti kao tužitelji bili dužni dokazati da je tužena izvršila radnju zbog koje je tužena, i na te okolnosti prezentirati činjenice. Sama tvrdnja „da je prvotuziteljica iz razgovora sa pedagogom g. zaključila da joj neće primiti primiti dokumentaciju za upis trećetužiteljice u g. jer se radi o djetetu sa posebnim potrebama“ ne predstavlja akt direktne ili indirektno diskriminacije u odnosu na revidente. Iz sadržaja izvedenih dokaza utvrđeno je da tužena nije izvršila diskriminaciju, da nije u konkretnom slučaju postupala protivno Zakonu o osnovnom i srednjem obrazovanju, različito postupala, jer u je postupku utvrđeno da je tužena prvotuziteljici prilikom njenog informisanja u vezi upisa mlmb.I., predala zahtjev-aplikaciju za upis trećetužiteljice, da nije onemogućila (zabranila) trećetužiteljici mlmb. I., predaju dokumenata upis u P.B. g., niti je odbila prijem njene dokumentacije-aplikacije za polaganje prijemnog ispita i upis u g., jer prvotuziteljica nakon razgovora s pedagogom g. nije ni pokušala predati dokumentaciju za upis mlmb. I., niti neposredno niti posredno putem pošte, pa radnje tužene na kojima tužitelji zasnivaju svoj zahtjev ne predstavlja diskriminaciju propisanom članom 2. Zakona o zabrani diskriminacije, jer ista nije očigledna iz činjenica koje su izveli tužitelji.

Ostali revizijski navodi nisu od odlučnog značaj sa aspekta predmeta spora (član 231. u vezi sa članom 253. ZPP).

Kako nisu ostvareni revizijski razlozi, kao ni razlozi na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je primjenom odredbe člana 248. ZPP revizija odbijena.

Neosnovan je zahtjev tužene za naknadu troškova za sastav odgovora na reviziju jer ova parnična radnja nije bila potrebna za vođenje ove parnice (član 397. stav 1. ZPP u vezi sa članom 387. stav 1. tog zakona), pa je valjalo odlučiti kao u stavu drugom izreke ove presude.

Predsjednica vijeća
Tifa Potogija, s.r.